

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування
Факультет будівництва та архітектури
Кафедра гуманітарної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Перший проректор
доцент Ірина ФЕДІВ
« 31 » серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФІЯ

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність: 274 Автомобільний транспорт

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Львів 2023

Робоча програма з дисципліни Філософія для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОП «Автомобільний транспорт» спеціальності 274 Автомобільний транспорт

Розробники: Лазарева Марина Леонідівна, к. філос. н., доцент кафедри гуманітарної освіти.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри гуманітарної освіти

Протокол від “30” серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри автомобілів і тракторів

_____ (Марина Лазарева)
(підпис) (ім'я та прізвище)

Робочу програму схвалено на засіданні методичної комісії факультету механіки, енергетики та інформаційних технологій

Протокол від “30” серпня 2023 року № 1

Голова методичної комісії факультету механіки, енергетики та інформаційних технологій

_____ (Степан КОВАЛИШИН)
(підпис) (ім'я та прізвище)

© М. Л. Лазарева, 2023.

© Львівський національний університет природокористування, 2023.

І. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань 27 Транспорт

Спеціальність 274 Автомобільний транспорт

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Характеристика навчальної дисципліни:

Обов'язкова компонента

Кількість кредитів 4

Загальна кількість годин – 120

Вид контролю: екзамен

Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання – 3

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 40 %

для заочної форми навчання – 12%

ІІ. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

РОЗДІЛ І. СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК ФІЛОСОФСЬКОЇ ДУМКИ У СВІТІ

Тема 1. Філософія та світогляд

1. Передумови виникнення філософії та її місце в системі теоретичного знання.
2. Поняття світогляду та його історичні типи.
3. Структура та функції філософії.

Тема 2. Метафізичні уявлення країн Стародавнього Сходу

1. Основні поняття давньоіндійської філософії: Веди, Упанішади, дгарма, карма, сансара, принцип агімси, нірвана.
2. Філософські школи Давнього Китаю: конфуціанство, легізм і даосизм.

Тема 3. Розвиток філософських ідей у добу античності

1. Філософські досократичні школи (Мілетська, Елейська, Піфагорейська, школа атомістів).
2. Моральна філософія Сократа.
3. Платонівське вчення про ідеальну державу.
4. Вчення Аристотеля про сутність, людину та державу.
5. Еллінська філософія: епікуреїзм і стоїцизм.

Тема 4. Буття бога та людини у філософії доби Середньовіччя та Відродження

1. Витоки середньовічної філософії: антична філософія та неоплатонізм.
2. Філософські ідеї представників християнської патристики:
  - a. Апологетична та систематична патристика.
  - b. Вчення А. Августина.
3. Особливості схоластичної філософії:
  - a. Онтологічний доказ буття Бога Ансельма Кентерберійського.
  - b. П'ять доказів Бога Томи Аквінського.
4. Гуманістична спрямованість філософії доби Відродження (Н. Кузанський, Дж. Бруно).

Тема 5. Проблема субстанції у Новочасній філософії

1. Деїстична онтологія Р. Декарта.
2. Вчення про субстанцію Б. Спінози та Г. Ляйбніца.
3. Французький матеріалізм XVIII ст. (Д. Дідро, П. Гольбах, Ж. Ламетрі).

Тема 6. Діалектична спрямованість німецької філософії Нового часу

1. Критика чистого розуму І. Канта.
2. Ідеалізм Й. Фіхте та Ф. Шеллінга.
3. Панлогізм філософської системи Г. Гегеля.

4. Антропологічний матеріалізм Л. Фойєрбаха.

Тема 7. Західноєвропейська філософія XIX – XX ст.

1. "Філософія життя" Ф. Ніцше.
2. Особливості екзистенційної філософії.
3. Основні положення позитивізму.
4. Соціальна філософія марксизму.

Тема 8. Філософські традиції в Україні

1. Філософська думка часів Київської Русі.
2. Італійське Відродження та українська філософія.
3. Філософія "серця" Г. Сковороди та П. Юркевича.
4. Українська соціально-політична філософія XIX – XX ст.
5. Українська школа фізичної економії.

РОЗДІЛ II. ГАЛУЗІ ФІЛОСОФСЬКОГО ЗНАННЯ ТА ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР ЇХ ВТІЛЕННЯ

Тема 9. Філософський зміст проблеми буття

1. Онтологія як вчення про буття. Онтологія і метафізика.
2. Історико-філософські концепції буття.
3. Проблематика неklasичної онтології:
  - a. Проблема буття і свідомості у філософії К. Маркса.
  - b. Критична онтологія Н. Гартмана.
  - c. Фундаментальна онтологія екзистенціалізму М. Гайдеггера.

Тема 10. Гносеологія та проблема пізнання у філософії

1. Проблема пізнання та становлення гносеології як науки.
2. Емпіризм, раціоналізм, сенсуалізм, скептицизм: пошук джерела знань.
3. Критерії істинності знання. Види істини.

Тема 11. Субстанційне розуміння людини у неklasичній філософії

1. Людина як сукупність суспільних взаємин у марксизмі.
2. Екзистенційний аналіз проблеми буття та сутності людини.
3. Проблема людини у рамках психоаналізу (З. Фройд, К. Юнг, Е. Берн).

Тема 12. Функціональні концепції сутності людини та філософська антропологія

1. Людина як центральна категорія філософської антропології.
2. Філософсько-антропологічна проблематика в її історичних інтерпретаціях:
  - a. Концепція надлюдини Ф. Ніцше.
  - b. Духовна сутність людини у концепції М. Шелера.
  - c. Г. Плеснер про ексцентричність людської природи
  - d. Біофільна та некрофільна етика Е. Фромма.

Тема 13. Суспільство як предмет соціальної філософії

1. Поняття суспільства та сфери суспільного життя.
2. Генеза соціально-філософських концепцій:
  - a. Теорії суспільного договору у добу Просвітництва.
  - b. О. Конт про універсальні стадії розвитку суспільства.
  - c. Організмична теорія Г. Спенсера.
  - d. Обґрунтування всевітньо-історичної ролі пролетаріату у марксизмі.
  - e. Теорія відкритого суспільства К. Поппера.
  - f. Концепція бунту мас у філософії Х. Ортеги-і-Гасета.
3. Поняття інформаційного суспільства.

Тема 14. Аксиологія як філософське вчення про цінності

1. Визначення та структура аксиології.
2. Аксиологічні теорії в історії філософської думки:
  - a. Натуралістичний психологізм.
  - b. Аксиологічний трансценденталізм.
  - c. Персоналістичний онтологізм.

- d. Культурно-історичний релятивізм.
 e. Аксиологічний соціологізм.
3. Поняття цінностей та їх класифікація.
- Тема 15. Культура та цивілізація: філософський аналіз**
1. Феномен культури та основні підходи до його осмислення.
  2. Субкультура. Контркультура. Антикультура.
  3. Сучасні цивілізаційні підходи:
    - a. Глобально-технократичний підхід (Е. Тофлер, Д. Белл).
    - b. Локально-культурологічний підхід (А. Тойнбі, С. Гантінгтон, Дж. Нейсбіт та Й. Масуда).

Тема 16. Глобалізаційні тенденції та перспективи сталого розвитку людства

1. Глобалізація як цивілізаційний феномен та характеристика етапів глобалізаційної інтеграції.
2. Екологічна криза та діяльність Римського клубу.
3. Імперативи сталого розвитку та еко-ефективні суспільства.

III. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Кількість годин											
	Денна форма навчання					Заочна форма навчання						
	Усього	У тому числі					Усього	У тому числі				
		л	п	лаб	інд	с/м		л	п	лаб	інд	с/м
	Рік підготовки: 1. Семестр: 2					Рік підготовки: 1 Семестр: 2						
1	5	2	2			1	5	2			3	
2	5	2	2			1	5				5	
3	6	2	2			2	6	2			4	
4	5	2	2			1	5	2			3	
5	5	2	2			1	5	2			3	
6	6	2	2			2	6				6	
7	5	2	2			1	5				5	
8	5	2	2			1	5				5	
9	6		2			4	6		2		4	
10	6		2			4	6		2		4	
11	6		2			4	6		2		4	
12	6		2			4	6		2		4	
13	6		2			4	6				6	
14	6		2			4	6				6	
15	6		2			4	6				6	
16	6		2			4	6				6	
Разом	90	16	32			42	90	8	8		74	
Іспит	30					30	30				30	
Усього годин	120	16	32			72	120	8	8		104	

IV. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія та світогляд	2
2	Метафізичні уявлення країн Стародавнього Сходу	2
3	Розвиток філософських ідей у добу античності	2
4	Буття бога та людини у філософії доби Середньовіччя та Відродження	2
5	Проблема субстанції у Новочасній філософії	2
6	Діалектична спрямованість німецької філософії Нового часу	2

7	Західноєвропейська філософія XIX – XX ст.	2
8	Філософські традиції в Україні	2
9	Філософський зміст проблеми буття	2
10	Гносеологія та проблема пізнання у філософії	2
11	Субстанційне розуміння людини у неklasичній філософії	2
12	Функціональні концепції сутності людини та філософська антропологія	2
13	Суспільство як предмет соціальної філософії	2
14	Аксіологія як філософське вчення про цінності	2
15	Культура та цивілізація: філософський аналіз	2
16	Глобалізаційні тенденції та перспективи сталого розвитку людства	2

V. СПИСОК ПЕРШОДЖЕРЕЛ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Вернадський В. Кілька слів про ноосферу. *Вибрані твори*. Київ: Наукова думка, 2005. С. 266–275.
2. Гоббс Т. Левіафан, або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної. Київ: Дух і літера, 2000. 600 с.
3. Декарт Р. Метафізичні розмисли. Київ: Юніверс, 2000. 304 с.
4. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації. Київ: Лібра, 2001. 400 с.
5. Кайку М. Візії: як наука змінить ХХІ сторіччя. Львів: Літопис, 2004. 543 с.
6. Камю А. Бунтівна людина. *Вибрані твори у трьох томах*. Т. III. Харків: Фоліо, 1997. С. 232–245.
7. Кант І. Критика чистого розуму. Київ: Юніверс, 2000. 504 с.
8. Масуда Й. Комп'ютопія. *Філософська і соціологічна думка*. 1993. №6. С.36–50.
9. Мор Т., Кампанелла Т. Утопія. Місто Сонця. Київ: Дніпро, 1988. 207 с.
10. Ніцше Ф. По той бік добра і зла. Генеалогія моралі. Львів: Літопис, 2002. 320 с.
11. Франко І. Що таке поступ? *Збір. творів: у 50 т.* Київ: Наук. думка, 1986. Т. 45. С. 300–348.
12. Фройд З. Вступ до психоаналізу: Лекції зі вступу до психоаналізу з новими висновками. Київ: Основи, 1998. 709 с.
13. Ортега-і-Гасет Х. Бунт мас. *Вибрані твори*. Київ: Основи, 1994. С. 15–139.
14. Платон. Держава. Київ: Основи, 2000. 355 с.
15. Святий Августин. Сповідь. Київ: Основи, 1999. 319 с.
16. Сковорода Г. Розмова, звана алфавіт, чи Буквар світу. *Пізнай в собі людину*. Львів: Світ, 1995. С. 220–250.
17. Тоффлер Е. Третя хвиля. Київ: Видавничий дім "Всесвіт", 2000. 480 с.
18. Хантінгтон С. Захід: унікальність versus універсалізм. *Філософська думка*. 1999. № 1–2. С. 84–96.
19. Ялом І. Шопенгауер як ліки. Книжковий клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2018. 521 с.

VI. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності (лекція, репродуктивна та проблемно-пошукова дискусія, творче осмислення проблемних ситуацій, брейн-стормінг, дослідницький пошук відповіді на питання, робота з першоджерелами, складання інтелектуальних карт, робота в групах тощо);
- Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності (пізнавальні ігри, бонусні бали за додаткову роботу, формування почуття обов'язку та відповідальності у колективній співпраці тощо);
- Методи контролю і самоконтролю у навчанні (опитування, самостійна та контрольна роботи, есе, кросворди, тестові завдання, термінологічний диктант тощо).

VII. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

- Усний контроль (опитування, дискусія, брейн-стормінг, ділова гра тощо);
- Письмовий контроль (самостійна і контрольна роботи, есе, кросворди, термінологічний диктант тощо);

- Тестовий контроль (поточне та підсумкове тестування);
- Графічний контроль (графічне зображення понять, термінів, складання інтелектуальних карт тощо).

Види контролю: поточний, проміжний і підсумковий.

VIII. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті засвоєння знань із дисципліни "Філософія" здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти набувають знання, уміння та компетентності, що відповідають вимогам ОП "Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології" спеціальності 151 – "Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології".

Індекс в матриці ОПП	Програмні компоненти
ЗК 1.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)
ЗК 4.	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
ЗК 13.	Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 14.	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ПРН 1.	Мати концептуальні наукові та практичні знання, необхідні для розв'язання спеціалізованих складних задач автомобільного транспорту, критично осмислювати відповідні теорії, принципи, методи і поняття.

IX. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЄТЬСЯ СТУДЕНТАМ

Поточне оцінювання (загалом 50 балів)																Екзамен	Сума
Розділ I.								Розділ II.									
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	Тема 12	Тема 13	Тема 14	Тема 15	Тема 16		
3	3	3	4	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	50	100

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Підручники і навчальні посібники; методичні матеріали до семінарських занять; індивідуальні навчально-дослідні завдання; контрольні роботи; текстові та електронні варіанти тестів для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи студентів, виконання індивідуальних завдань.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Данильян О., Тараненко В. Філософія: підручник. Харків: Право, 2011. 310 с.
2. Лузан А. Вступ до філософії: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2013. 136 с.
3. Петрушенко В. Філософія. Навчальний посібник. Львів: "Новий світ – 2000", 2011. 647, [1] с.
4. Подольська Є. Філософія. Підручник. Київ: Фірма "Інкос", Центр навчальної літератури, 2006. 704 с.

5. Рижак Л. Філософія як рефлексія духу: підручник. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2009.
6. Щерба С., Заглада О. Філософія: підручник. Київ: Кондор, 2011. 548 с.

Додаткова література

1. Абдула А., Козаченко Н., Панафідіна О. Історія філософії в термінах: навч. посібник. Кривий Ріг: Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ "Криворізькій національний університет", 2013. 175 с.
2. Андрущенко В., Михальченко М. Сучасна соціальна філософія. Київ: Генеза, 1996. 368 с.
3. Бойченко І. Філософія історії: підруч. для вищ. навч. закл. Київ: Знання, 2000. 724 с.
4. Гатальська С. Філософія культури. Київ: Либідь, 2005. 328 с.
5. Горський В. Історія української філософії. Київ: Наук. думка, 2001. 375 с.
6. Губерський Л. Філософія: Хрестоматія (від витоків до сьогодення): Навчальний посібник. Київ: Знання, 2012. 621 с.
7. Декарт Р. Міркування про метод. Київ: ТанDEM, 2001. 102 с.
8. Кондзьолка В. Нариси історії античної філософії. Львів: ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 1993. 259 с.
9. Костомаров М. Книга буття українського народу. *Вивід прав України*. Львів: МП "Слово", 1991. С. 50–58.
10. Енциклопедія постмодернізму. Київ: Основи, 2003. 503 с.
11. Історія української філософії: Хрестоматія. Львів, 2004. 354 с.
12. Касьян В. Філософія: Відповіді на питання екзаменаційних білетів: Навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 347 с.
13. Кремень В., Ільїн В. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: Підручник. Київ: Книга, 2005. 528 с.
14. Кримський С. Запити філософських смислів. Київ: ПАРАПАН, 2003. 240 с.
15. Огородник І., Огородник В. Історія філософської думки в Україні. Курс лекцій: Навч. посіб. Київ: Вища шк.: Т-во "Знання", КОО, 1999. 543 с.
16. Пашук А. Нариси з історії філософії середніх віків. Київ: Вид. дім "Ін Юре", 2007. 712 с.
17. Попович М. Національна ідея і соціальні трансформації в Україні. Київ, 2005. 328 с.
18. Семенюк Е. Філософські засади сталого розвитку. Навч. посібник. Львів, 2002. 200 с.
19. Семенюк Е., Мельник В. Філософія сучасної науки і техніки. Львів: Світ, 2006. 152 с.
20. Сидоренко О., Корлюк С. Філософія. Підручник. Київ: Знання, 2010. 414 с.
21. Скотний В. Філософія: історичний і систематичний курс. Київ: Знання України, 2005. 576 с.
22. Татаркевич В. Історія філософії: Антична і середньовічна філософія. Київ: Свічадо, 1997. Т.1. 456 с.
23. Філософія: Навчальний посібник / За заг. ред. Ю. Осічнюка. Київ: Атіка, 2003. 464 с.
24. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: навч. посібник / За ред. Г. Волинки. Київ: Каравела, 2011. 368 с.
25. Філософія як історія філософії: Підручник / За заг. ред. В. Ярошовця. Київ: Центр учбової літератури, 2010. 648 с.
26. Чижевський Д. Нариси з історії філософії на Україні. Мюнхен-Львів, 1994. 175 с.

Study-books in English:

1. Baggini J., Southwell G. Philosophy. Key Themes. Second Edition. Palgrave Macmillan, 2012.
2. Buckingham W. The Philosophy Book (Big Ideas Simply Explained). Kindle Edition, 2011.
3. Hampe M. What philosophy is for. Chicago; London: The University of Chicago Press, 2018.
4. How Philosophy Works. The concepts visually explained. DK Publishing, 2019.
5. Law S. Philosophy. DK Publishing, 2007.
6. Melchert N., Morrow D. R. The great conversation: a historical introduction to philosophy. New York: Oxford University Press, 2018.
7. Philosophers. Their Lives and Works. DK Publishing, 2019.
8. Philosophy A Visual Encyclopedia. (Visual Encyclopedia). DK Publishing, 2020.
9. Pojman L. P., Vaughn L. Philosophy: the quest for truth. New York: Oxford University Press, 2016.
10. Simply Philosophy. DK Publishing, 2021.
11. The Cambridge Dictionary of Philosophy / General Editor Audi Robert Third Edition. Cambridge University Press, 2015.
12. Weeks M. Heads Up Philosophy. DK Publishing, 2014.

ХІІ. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Бібліотечні ресурси:

- Наукова бібліотека Львівського національного університету природокористування (м. Дубляни, вул. В. Великого, 1).
- Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаника (м. Львів, вул. В. Стефаника, 17).
- Львівська обласна наукова бібліотека (м. Львів, проспект Шевченка, 13).
- Наукова бібліотека ЛНУ ім. І. Франка (м. Львів, вул. Драгоманова, 5, 17).
- Центральна міська бібліотека ім. Лесі Українки (м. Львів, вул. Мулярська, 2а).
- Бібліотека Львівської комерційної академії (м. Львів, вул. Туган-Барановського, 10).

2. Інтернет-ресурси:

<http://pidruchniki.ws/filosofiya/>

<http://ukrkniga.org.ua/>

<http://textbooks.net.ua/content/category/39/72/45/>

<https://westudents.com.ua/predmet/34-f%D1%96losof%D1%96ya.html>

<https://stud.com.ua/filosofiya/>